

21.5.2026

Oikeusministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Asia: VN/16835/2024

Esiselvitys etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Oikeusministeriö, valtiovarainministeriö ja ympäristöministeriö selvittävät, miten aiheettomiin valituksiin pystyttäisiin jatkossa puuttumaan. Ministeriöt ovat asettaneet asiasta yhteisen työryhmän 27.3.2026. Hankkeessa on tarkoitus määrittellä, mikä on aiheeton valitus. Lisäksi arvioidaan mm. mahdollista etukäteismaksua tuomioistuimissa.

Oikeusministeriö on tammikuussa 2025 julkaissut selvityshenkilöiden laatiman esiselvityksen etukäteismaksusta tuomioistuimissa. Selvitys sisältää vertailutietoja Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Viron oikeudenkäyntimaksua koskevasta sääntelystä sekä kartoittaa EU-tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöä.

Oikeusministeriö pyytää Suomen Yrittäjiltä lausuntoa esiselvityksestä.

Aiheettomia valituksia tulee suitsia tehokkaasti

Useat toimialat ja yritykset ovat huolissaan luvittamiseen ja kaavoittamiseen liittyvistä epäkohdista sekä niiden vaikutuksista investointeihin ja yritystoimintaan. Saman toimialan sisällä lupavaatimukset voivat vaihdella merkittävästikin riippuen investoinnin sijainnista. Myös lupien pitkät käsittelyajat ja valitusten tuomat epävarmuudet hidastavat hankkeita. Esimerkiksi suuret rakennus- tai kaavahankkeet saattavat viivästyä vuosilla ja niiden kustannukset nousta miljoonia euroja valituskierrosten vuoksi. Näistä syistä pidämme tärkeänä, että hallitus on sitoutunut valitusoikeuden rajaamiseen aiheettomien valitusten osalta.

Valitettavasti Suomessa esiintyy kiusantekovalituksia ja sarjavalittamista. Niissä henkilö tai muu taho käyttää valitusoikeuttaan toistuvasti, perusteetomasti tai viivyttelytarkoituksessa. Ilmiö liittyy usein kaavoitukseen, rakennushankkeisiin tai naapuruussuhteisiin, ja siitä aiheutuu yhteiskunnalle sekä hankkeiden toteuttajille merkittäviä taloudellisia ja ajallisia menetyksiä.

Kiusantekovalitukset ja perusteettomat valitukset ruuhkauttavat tuomioistuimia ja viranomaisia, mikä pidentää muiden asioiden käsittelyaikoja. On sekä yhteiskunnan että luvanhakijan etu, että käsittelyaikoja saataisiin lyhennettyä. Etukäteismaksun asettamisen myötä henkilö harkitsisi aiempaa tarkemmin tuomioistuimen palvelujen käyttämistä, mikä selvityksenkin mukaan vähentäisi aiheettomien valitusten määrää ja lyhentäisi muiden valitusten käsittelyaikoja.

Esiselvityksessä kerrotaan, että etukäteismaksu on käytössä lähes kaikissa EU-maissa. Pääsääntönä on, että oikeudenkäyntimaksu maksetaan asian vireillepanon yhteydessä. Etukäteismaksuun siirtyminen vahvistaisi oikeudenhoidollisia edellytyksiä ja toisi merkittäviä taloudellisia säästöjä. Katsonne, että etukäteismaksun asettaminen vähentäisi halukkuutta tehdä aiheettomia valituksia. Näin ollen Suomen Yrittäjät kannattaa etukäteismaksuja koskevan säädösvalmistelun aloittamista.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Atte Rytkönen-Sandberg
johtaja

Tiina Toivonen
lainsäädäntöasioiden päällikkö